

Analýza zámeru financovania stavebných úprav ciest zo zdrojov EIB

Košický samosprávny kraj je od 1.1.2004 vlastníkom 1 956 km ciest II. a III. triedy a 656 mostov. Postupnými investíciami (vlastné zdroje, PPP projekty, prvý projekt EIB 2006 - 2009, zdroje EÚ, vlastné zdroje a iné) bolo k 31.12.2015 do stavebných úprav ciest preinvestovaných viac ako 126 mil. €. Prehľad investícií v členení podľa územných obvodov stredísk Správy ciest Košického samosprávneho kraja je v prílohe č. 6. V priloženej tabuľke sú evidentné markantné rozdiely v rámci oblastí Košického samosprávneho kraja, najmä rozdiel v dĺžke spravovanej siete v jednotlivých strediskách. Je to podmienené existenciou/neexistenciou nadradenej infraštruktúry. Okres Trebišov sa z pohľadu doposiaľ realizovaných ciest javí ako mierne poddimenzovaný, avšak patrí medzi špecifické oblasti nášho kraja, ktoré sa vyznačujú tým, že systém dopravnej siete je tvorený cestou I. triedy ako „kostrou“ a na ňu sú cestami III. triedy, tzv. spojkami, napájané dotknuté obce. Oblasť Tokaja ako významného centra turizmu je práve takýmto prípadom, kde podpora z ROP nebola možná a ani podpora z IROP sa na túto oblasť nevzťahuje. Tieto cesty sú však vo veľmi zlom stave a preto sú v predložennom projekte EIB navrhnuté. Je nutné si v tomto prehľade tiež všimnúť náklad stavebných prác na kilometer cesty. V stredisku Správy ciest Košického samosprávneho kraja Michalovce predstavujú tieto náklady 99 tis. €/km, kým v stredisku Spišská Nová Ves je to až dvojnásobok. Táto skutočnosť je spôsobená nielen horským prostredím Spiša a Gemera a poveternostnými vplyvmi, ale aj absenciou nadradenej infraštruktúry a veľkou mierou devastácie vozoviek ako jediných dopravných tranzitných trás. Stavebné úpravy týchto ciest sú preto komplexnejšie, vyžadujú si zásahy do nosných konštrukcií vozovky a sanáciu viacerých zosuvov a stabilizácií ako dôsledok havarijných stavov.

Na roky 2014 - 2020 bol v decembri 2014 schválený Integrovaný regionálny operačný program (IROP). Využitie zdrojov cca v objeme 43 mil. € v oblasti cestnej infraštruktúry je však podmienené prísnyimi kritériami definovanými v IROP. Zdroje sú prevažne určené na cesty II. triedy, ktoré tvoria významnú spojnicu k nadradenej infraštruktúre. Veľký dôraz je však kladený na oblasti, kde cesta II. triedy je jediným dopravným spojením pri absencii akejkoľvek cesty vyššej triedy a vykazuje vysokú intenzitu dopravy. Na území Košického samosprávneho kraja je to prípad okresu Spišská Nová Ves a Gelnica, preto sú až 3 projekty navrhnuté v tejto lokalite. Všetky projekty musia byť doplnené o bezpečnostné audity a prioritne majú byť zamerané na podporu verejnej osobnej dopravy. Pripravované stavby, ktoré už v roku 2013 boli na základe multikritériálnych hodnotení označené ako priechodné projekty, uvádzame v prílohe č. 7 aj s mapovým vyznačením. Na území Košického samosprávneho kraja nie je definovaná cesta III. triedy, ktorej rekonštrukcia by vyhovovala kritériám na čerpanie zdrojov z IROP. Cesty III. triedy preto navrhujeme riešiť prioritne zo zdrojov EIB a rovnako tak aj niektoré zložité zosuvy, pretože podmienkou IROP sú aj ekonomické kritériá, ktoré by vysokými nákladmi stavieb zosuvov boli výrazne prekročené. Do projektu EIB bol navrhnutý aj jediný z ROP neschválený projekt s názvom Cesty Košického samosprávneho kraja 11 - Košice okolie (Malá Lodina, Veľká Lodina, Kysak, Trebejov). Tieto cesty III. triedy patria aktuálne k cestám v najhoršom stavebnom stave s vysokou intenzitou dopravy smerujúcej do mesta Košice. Súčasťou projektu sú aj zosuvy Ruský Hrabovec a Rudňany - Poráč. Nie všetky problémy a potreby v cestnej sieti kraja budú uvedenými intervenciami vyriešené. Je preto dôležité uviesť, že čerpanie zo zdrojov EIB v oblasti cestného hospodárstva počíta aj so zakúpením technológie pre SC KSK – súprava

finišer, valec, fréza. Táto mechanizovaná súprava umožní zabezpečiť vo vlastnej réžii súvislé úpravy živičných krytov na cestách s menším dopravným významom v každom rozpočtovom roku, cca 20 km ročne.

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky vykonal v roku 2014 kontrolu hospodárenia, efektívnosti a účinnosti vynaložených prostriedkov na výstavbu, opravu a údržbu pozemných komunikácií v správe VÚC. V protokole o výsledku kontroly **Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky odporúča na základe prioritného systému realizovať najskôr havarijné stavy, potom opravy zamerané na úseky s najvyššou intenzitou, aby bola zabezpečená najvyššia ekonomická efektívnosť vložených prostriedkov.** V opačnom prípade sa môžu aj úseky hodnotené ako vyhovujúce, za krátke časové obdobie dostať do kategórie nevyhovujúce a úseky nevyhovujúce do kategórie havarijné.

Navrhovaný úver EIB, z ktorého je suma 10 942 190 € vyčlenená na obnovu ciest, je limitovaný aktuálnymi možnosťami rozpočtu a dlhovej služby Košického samosprávneho kraja. Celková potreba investícií do ciest II. a III. triedy vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja je minimálne 10 násobne vyššia a bude si vyžadovať aj ďalšie investície v budúcich obdobiach. Navrhovaný úver EIB bude postačovať len na nevyhnutné stavebné úpravy úsekov ciest prevažne III. triedy vo veľmi zlom až havarijnom stave, sanácie zosuvov, úpravy ciest poškodených po povodniach, sanácie oporných múrov, sanácie mostov. Akýkoľvek ďalší odklad realizácie týchto stavebných prác zvyšuje náklady, ktoré budú potrebné na ich riešenie.